

KU SKŁONU

Wiesław Kukla
lekarz

Cena 3.

Rok 1.

Poznań, dnia 19. listopada 1945 r.

Nr. 5

Zyciorys Jana Zamoyskiego, patrona "Czarnej 13-ki"

Jan Zamoyski urodził się w roku 1541. Syn Stanisława Zamoyskiego i Anny z Werburków, odebrał elementarne wykształcenie w szkole, w rodzinnym Krasnymstawie. Po ukończeniu szkoły, ojciec wysłał go na uniwersytet do Padwy, gdzie wkrótce został rektorem akademii. Napisał w tym czasie znakomite dzieło p. t. "De senatu Romano".

W Padwie zawarł Jan Zamoyski znajomość ze Stefanem Batorem, młodym księciem siedmiogrodzkim, która zamieniła się w ogromną przyjaźń.

Gdy Zamoyski wrócił do kraju, Zygmunt August powierzył mu uporządkowanie archiwum królewskiego. Z Batorem nie zrywał stosunków, dopomógł mu nawet w roku 1571 do uzyskania tronu siedmiogrodzkiego.

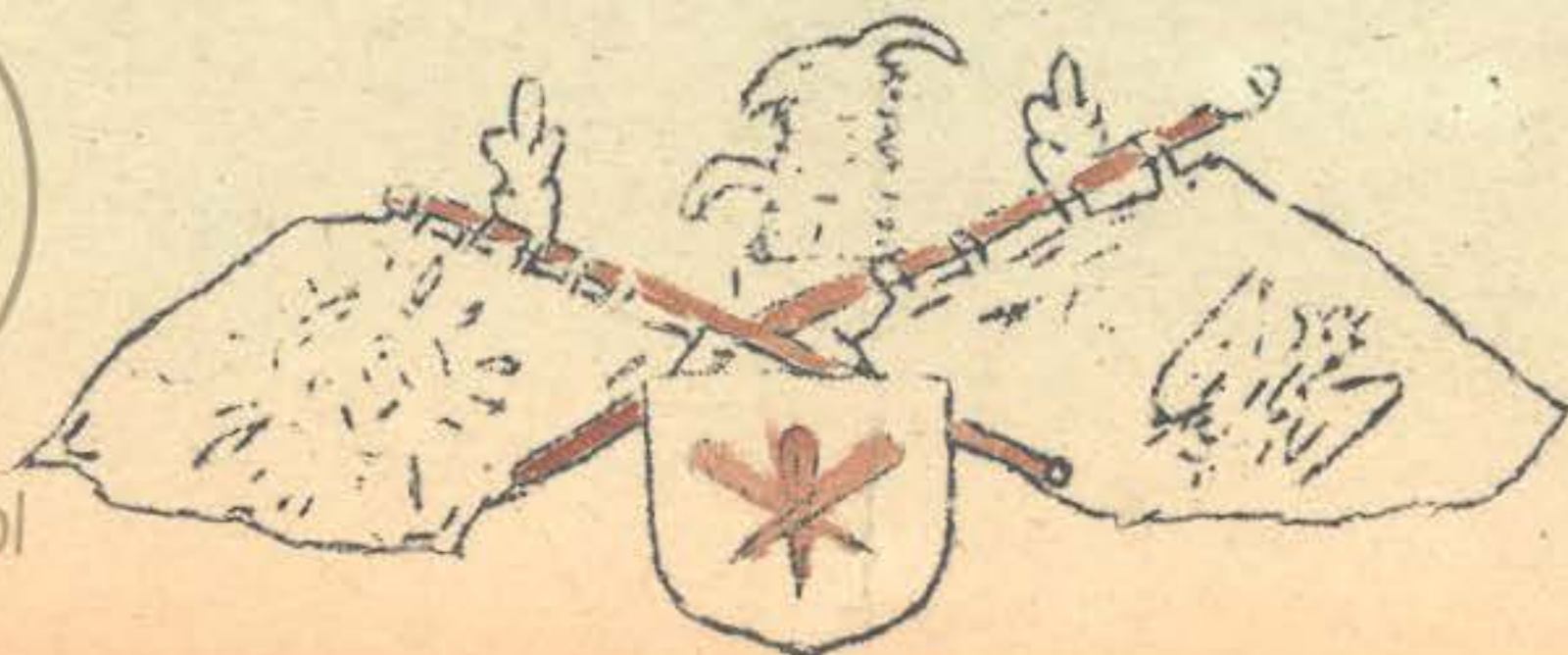
Po śmierci Zygmunta Augusta, Zamoyski postanowił zreformować dotychczasowy system wybierania króla jedynie przez możnych i już jako starosta krakowski a więc członek senatu opracował statut, na mocy którego cała szlachta miała wybierać króla (1573), czem zyskał sobie wielką popularność zwłaszcza wśród szlachty litewskiej. Pierwszym królem tak obranym był Henryk Walezy. Już jednak przy drugiej elekcji po ucieczce Henryka III, system okazał się niedogodny. Na drugiej elekcji Zamoyski, wysuwał kandydata księcia Siedmiogrodzkiego przeciw kandydaturze cesarza austriackiego wysuwanej przez Zborowskich. Zwyciężył Zamoyski i wprowadził na tron polski Batorego, który przez małżeństwo z Anną Jagiellonką stał się Piastem. Batory powierzył Zamoyskiemu w roku 1576 podkanclerstwo, a roku 1577. kanclerstwo. Po wojnie z Moskwą Zamoyski piastuje urząd wielkiego hetmana koronnego. Za jego rządy król wydał w obozie pod Wrońcem w 1581 r. ustawę o organizacji i dyscyplinie wojskowej. Przyjaźń jaką król darzył Zamoyskiego i małżeństwo tego ostatniego z synowicą królewską było solą w oku zwolenników Maksymiliana austriackiego. Po śmierci Batorego, stronnictwo Maksymiliana rozwinęło na elekcji ożywioną działalność w celu pozyskania większości dla swego kandydata, lecz Zamoyskiemu udało się ukoronować Zygmunta III Wazę. Po koronacji wyjechał Zamoyski do Krakowa, obleganego przez stronnictwo Maksymiliana, gdzie pokonał je.

Pomimo swych zasług Zamoyski zaczyna tracić wpływ na króla, który dumny nie lubił słuchać nieraz przykrej prawdy z ust wielkiego kanclerza Korzysaję z praw kanclerza sprzeciwia się małżeństwu króla z Austriaczką i nie dopuszcza do jego wyjazdu do Szwecji.

W roku 1582 - 89 prowadzi Zamoyski zwyciężkie wojny z Turcją, w roku 1600 bije hospodara wołoskiego, a w roku 1602 odzyskuje dla Polski Inflanty. W roku 1590 zakłada akademię w Zamościu. Umarł w 1605 roku.

archiwumnwh.pl

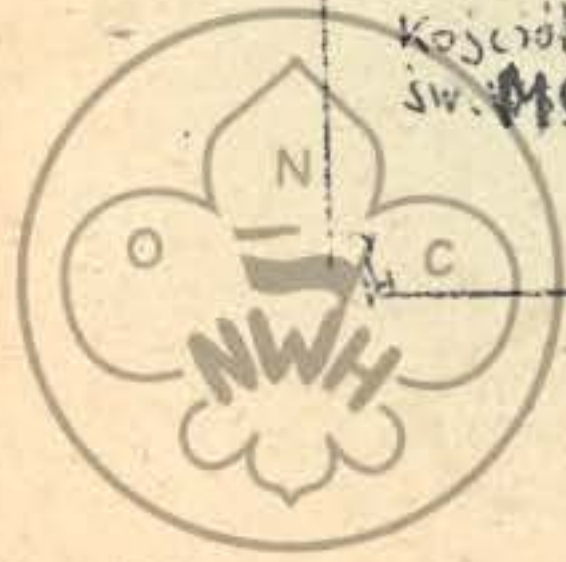
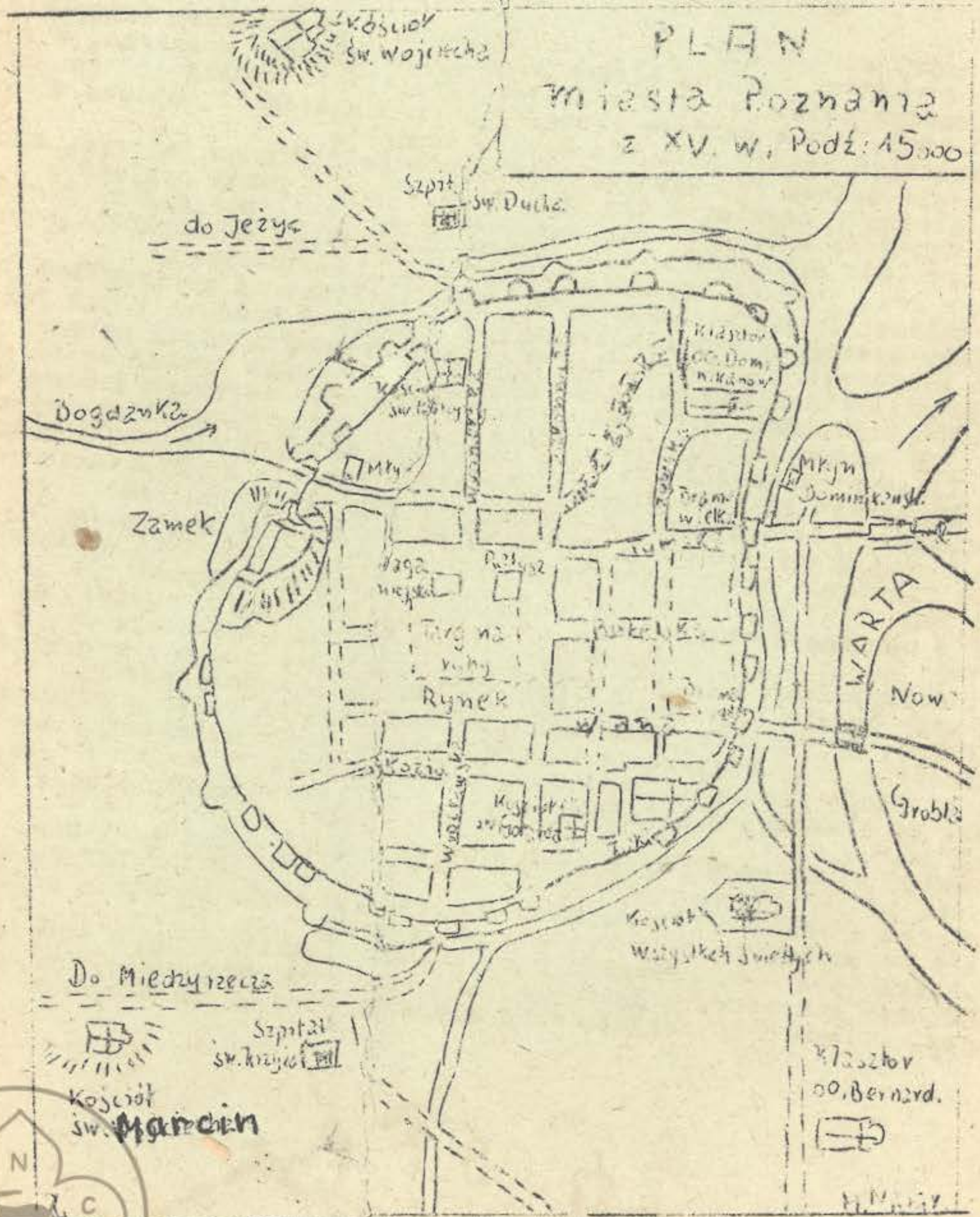

Zarys historii stożecznego miasta Poznania.

4. Poznań w XV wieku.

Już w 1386 r. przybył Jagiełło wraz z królową Jadwigą do Poznania, i przy tej okazji doprowadził do zgody między Waleczanami i Orzynałami. W kilkanaście lat później (około 1404) ufundował kościół Bożego Ciała, który oddał Karmelitantom. W miejscu gdzie dziś stoi kościół ten - znaleziono trzy hostie; które miały być skradzione z kościoła Dominikanów i zbezczeszczone przez żydów w piwnicy domu przy ul. Żydowskiej, na którego miejscu wzniesiono potem kościółek Pana Jezusa. Także kościół

N.M.P. na przeciw katedry zawdzięcza dzisiejszą postać owym czasom. Za czasów Władysława Jagiełły założono też w Poznaniu miasteczko - poza białymi w dawniejszych czasach - mianicie, co do której mamy pozytywne wiadomości. Mianicie to miasteczko się przy ul. Słoj (dzisiejsze Szolcna). Wybijano tam denary i inne monety.

Znaczne zmiany zaszły w Poznaniu w pierwszej połowie XV w. Wzrzucono grupy domów - połączono w przedmieście. Powstały nowe kościoły i klasztory. Chwaliszewo powstało w charakterze miasteczka za panowania Jagiełły, uzyskało w 1444 r. przez biskupa poznańskiego Andrzeja z Bnina prawo Magdeburskie. Wspomnieć należy, że Andrzejowi z Bnina, jednemu z najwybitniejszych ludzi z tej epoki, Poznań zawdzięcza bardzo wiele nowych fundacji. Niestety Chwaliszewo niedługo cieszyło się rozkwitem. W najbliższym 50-cioleciu cała osada padła ofiarą pożaru aż dwukrotnie, w roku 1456 i w roku 1499.

W tym czasie powstają także kościoły i klasztor OO. Bernardynów, kościół św. Anny, kościół SS. Bernardynek (dzisiejszy szpital Przemienia Pańskiego oraz kościół św. Gertrudy, później połączony z kościołem św. Stanisława i zamieniony na kolegium jezuitów. Przed Bramą Wroclawską, w pobliżu dzisiejszego placu Świętokrzyskiego powstał szpital św. Trzyce, przed Bramą Wronieclą zaś, gdzie dziś zaczyna się ul. św. Wojciecha szpital św. Ducha. W roku 1463 spalił się kościół św. Mikołaja na Zagórzu. Kościół ten był przypuszczalnie jeszcze z drzewa, został jednak po pożarze odbudowany z cegły. Rozobrano go w XIX wieku.

Kościół św. Marcina został prz. budowany w r. 1444, i to częściowo w tej postaci, w jakiej do niedawna istniał. W roku 1464 spalił się klasztor OO. Dominikanów wskutek pożaru, powstałego w dzielnicy żydowskiej.

Wraz z dobrobytem mieszczaństwa w XV w. wtrącało jego samopoczucie. Panujący, dla którego mieszczenie byli dobrymi poddani, udzielił im swobód w szerokim zakresie. Szlachta natomiast patrzyła na mieszczaństwo niechętnie z wieloma względów. Stąd wiele sporów i waśni. Mimo to jednak miasto nasze pod ochroną władzy królewskiej dochodziło do coraz większego znaczenia. Na okres ten przypada bardzo znaczny rozwój rękodzielnictwa. Tkactwo poznańskie stało na bardzo wysokim poziomie i szarą poznańskie sukno zasłynęło w całym świecie.

c.d.n.

"Stary Orzeł"

Dobry uczynek.

Któregoś popołudnia poszedłem z dhem Zenonem do Komendy Chor.. Załatwiwszy wszelkie ważne sprawy, zabieraliśmy się do wyjścia, gdy zaproponowano nam, by pomóc druhenom w przygotowaniach do akademii.

Pełni najlepszych chęci udaliśmy się do Opery, by załatwić solidny stes desek i tym podobnych przyrządów, które zestawione miały służyć jako estrada. Problem wozu mającego przewieźć owe rekwizyty rozwiąaliśmy błyskawicznie. Woźnica oszłomiony noją wymową zgodził się na wszystko. Ładowanie odbyło się prędko i sprawnie. Nie braliśmy wcale pod uwagę zdradzieckich gwóźdź, które raniły nasze ręce i w miarę niespodziewanie darły ubrania. Byliśmy wyżsi ponad te "poziome" sprawy. Po półgodzinie stanęliśmy przed gmachem A.H. Tu nastąpiła reakcja. Zmęczenie dało się we znaki, żołądek gwałtownie wolał o należną mu porcję. Ale cóż, patrząc na zmartwione miny trzech druhen, a zwłaszcza druhen "skarbniczki" nie mieliśmy odwagi pożegnać je. Z uśmiechem i żartami pownieśliśmy cały ten "okropny sprzęt" do gmachu, w czym nam druhen "skarbniczka" dzielnie pomagała.

Po skończeniu pracy udaliśmy się do Komendy, oczyściliśmy się znakomicie i oczekiwaliśmy nagrody. Przedziwnej dobroci placek, zaofiarowany przez druhenę, spałaszowaliśmy z należytych i zrozumiałym apetytem. Dziwiliśmy się tylko, skąd harcerki mają zawsze w pogotowiu jakiś smakołyk. Po krótkiej rozmowie pożegnaliśmy się i z gromkim "Czawaj" opuściliśmy prógi Komendy.

"Czarny Kondor"

J e s i e n n y w i e c z o r .

Iecą liście w jesieni
Z obumarłych drzew,
Wśród ostatniej ich zieleni
Milknie ptaków śpiew

Z nad ciemnego w dali młnca
płynie biała mgła,
A wieczorna ta godzina
Ciszę smutku tka.

Na rzeczułki cichej fali
Sienie topół drzą,
Świerszcze głosy dzwonią w dali
I po rosach tkną.

Myśli krążą po błękiecie
Nieba sennym już.
Ten! Ku górze, gdzie w zenicie,
Mieszka władca dusz.

Między grusze na wygonie
Sen cichutko siadł;
Musnął wiatrem i w oponie
Nocy ukrył świat

"Brato"

Niektóre daty z historii skautingu

W latach 1880-1890 Ernest Thompson Seton oraz Daniel Carter Beard wśród młodzieży amerykańskiej, Robert Baden-Powell wśród młodych żołnierzy angielskich w Indiach, zaczynają stosować elementy skautowe - a więc wywiady, życie obozowe, podchorążenie, tropienie - jako środki oddziaływania wychowawczego. W roku 1899 wydał Baden-Powell "Wskazówki do skautowania" ("Aids to scouting"), podręcznik wojskowy, który jednak szybko rozpowszechnia się wśród młodzieży szkolnej i zorganizowanej w "Brygadach chłopców". W tym samym czasie, w Lafelingu Edward Cecil, podkomendny Baden-Powella, tworzy oddział skautów-chłopców dla służby łączności i wywiadowczej. W r. 1902 Seton zakłada pierwszy szereg "Indian leśnych", a w r. 1904 wydaje dla nich obszerny podręcznik.

Rozwój skautingu, jako systemu wychowawczego, rozpoczyna się jednak dopiero od r. 1907, w którym Baden-Powell zorganizował pierwszy oboz skautowy na wyspie Brownsea.

W r. 1908 wychodzi "Scouting for Boys" ("Skauting dla chłopców"). W r. 1909 na pierwszy zlot skautowy staje przed królem Edwardem VII tysiąc skautów.

W r. 1912 wychodzi pierwszy żeński podręcznik skautowy.

W r. 1913 mamy początki "Wilcząt" i zlot w Birmingham (30 000 skautów, szeroka reprezentacja zagranicznych, w tym także repr. polska), oraz pierwszą wielką wystawę skautową. Andrzej Małkowski otrzymuje od Baden-Powella odznakę "za zasługę".

W r. 1920 pierwszy wielki zlot międzynarodowy w Londynie, (Polska nie uczestniczy z powodu wojny z Rosją), pierwsza Konferencja Międzynarodowa i założenie Międzynarodowego Biura Skautowego.

W r. 1921 założenie światowego kwartalnika skautowego "Jamboree".

W r. 1922 druga Konferencja Międzynarodowa w Paryżu. Założenie Biura Skautów Słowiańskich.

W r. 1924 Konferencja Międzynarodowa Skautek pod Nowym Jorkiem. Trzecia Konferencja Międzynarodowa i drugi Wielki Zlot "Jamboree" w Kopenhadze.

W r. 1926 IV Konferencja Międzynarodowa w Kandersteg w Szwajcarii.

W r. 1929 trzeci "Jamboree" w Arrowe Park pod Birkenhead, 56.000 uczestników. Piąta Konferencja Międzynarodowa.

W r. 1931 szóstą Konferencja Międzynarodowa w Badenie pod Wiedniem. Pierwszy zlot Roversów (starszych skautów) w Kandersteg w Szwajcarii.

W r. 1933 czwarty "Jamboree" w Gödöllö na Węgrzech, siódma Konferencja Międzynarodowa. Do Światowego Komitetu Skautowego wchodzi po raz pierwszy Polak; Dr. Tadeusz Strumiłło.

W r. 1935 ósma Konferencja Międzynarodowa w Sztokholmie. Dr. Strumiłło ponownie wybrany do Komitetu Międzynarodowego. Drugi zlot Roversów pod Sztokholmem.

W r. 1937 piąty "Jamboree" i dziewiąta Konferencja w Vogelenzang w Holandii

K a c i k z a s t ę p o w y c h .

O prowadzeniu zastępu.

Przedewszystkim musimy zwrócić uwagę na poważne, głębokie ujęcie każdego tematu. Zastępowy prowadzący zbiórkę byle tylko zbyć, napewno nie zdobędzie poważania ani sympatii, tak potrzebnej do wydajnej pracy w zastępie. Szybkie tempo pracy nie przestraszy członków. Przeciwnie, zachęci ich, bo chłopcy lubią urozmaicenie i traktowanie jak dorosłych. Oczywiście zastępowy musi zorientować się w poziomie umysłowym członków. Zastępowy powinien przedewszystkim pracować stale nad własnym programem, dając zawsze innym dobry przykład. Ważną rolę odgrywa umiejętność utrzymania właściwego stosunku między sobą a zastępem. Jasnym jest, że o ile zastępowy będzie opowiadał na zbiórce o ostatnich rekordach sportowych, czy

o sukcesach swoich lub innych między harcerkami, to chłopcy prędko roz-zuchwalą się, a co za tym idzie zniechęcą się do harcerstwa. Na zbiórce można odczytać jakąś ciekawą nowelkę, czy urywek z życia harcerskiego i podać do dyskusji, lub omówić wypadki z życia codziennego pod kątem: "Jak harcerz powinien postąpić, gdy...". Wprowadzenie gry lub ćwiczeń na zbiórce bardzo ją urozmaici i chłopców zainteresuje. Pamiętać należy, że zbiórka powinna być przeżyciem dla chłopców, przeto nie może stać się monotonna i nieciekawą. Dalej należy niezapomnieć o wcielaniu Prawa Harcerskiego w życie. Nie poto ustalone są punkty Prawa, by je umieć na pamięć (lub nie), lecz by postępować według nich. W zastępie musi panować karność oparta na zaufaniu do zastępowego, który oczywiście powinien stać na "świeczniku". Zastęp prowadzony taktownie, stanowczo lecz sprężysto, zamieni się w grono chłopców zżytych z sobą. A to jest bardzo ważne, bo "Harcerstwo to braterski związek" mówi piosenka. Wygłaszać powinniśmy przekonania, że harcerz gdziekolwiek jest, stale myśli o nawiązaniu łączności z innymi, by bogacić swą wiedzę harcerską i udowodnić sobie i innym, że harcerstwo to jedno wielka rodzina - bracia i siostry. I pod takim kątem należy patrzeć na innych druhów, czy druhny. -- Honor zastępu powinien stale stać na pierwszym miejscu, lecz pamiętajmy, że wprowadzić nasz zastęp jest rzeczą niesłychanie ważną i szanowaną, lecz ważniejsza jest drużyna, dalej chorągiew i Związek.

"Czarny Kondor"

Zdobywajmy sprawności.

Zbieracz znaczków pocztowych.

odbiera. ówik Wiśniewski Zenon.

- Z b i e r a z n a c z k i p o c z t o w e.**
Przedstawi prowadzony przez siebie samego lub wspólnie z zastępem zbiór znaczków pocztowych, w którym znaczki są należycie zakwalifikowane i we właściwy sposób wklejone; przynajmniej 1 z tych znaczków pochodzi z bezpośredniej wymiany ze zbieraczem znaczków za granicą.
- Z n a z a s a d y w y m i a n y z n a c z k ó w.**
Objaśni jak rozpoznaje znaczki i określa ich wartość, jak dopełnia serie; jak rozróżnia uszkodzenie nieodbierające wartości znaczkom od t.zw. kancerki; wskaże przynajmniej jedno towarzystwo filatelistyczne; zna zasady międzynarodowej wymiany znaczków; zna zasady stemplowania znaczków przez poczty dla celów filatelistycznych i t.d.
Wykaże, że zna położenie geograficzne krajów, których znaczki posiada.
- Z n a d o b r z e z n a c z k i p o l s k i e.**
Wymieni najważniejsze serie znaczków polskich, wyliczy znaczki najcenniejsze. Objasni znaczenie scen lub symbolów przedstawionych na wybranych przez siebie kilkunastu znaczkach z pośród tych, które posiada. Wyliczy, jakie wyjątkowe, okolicznościowe znaczki wydano w Polsce w ostatnich dwóch latach.
- M a d a l s z e p l a n y f i l a t e l i s t y c z n e.**
Przedstawi projekt zorganizowania harcerzy filatelistów w najbliższym otoczeniu, w Chorągwi, oraz nawiązania kontaktu z innymi filatelistami w Polsce lub zagranicą.
- W y k o n a ł w ł a s n o r e c z n i e:**
album do znaczków, albo album pomocniczy, albo ręczną portmanetkę do znaczków.

Biały Lew.

Czy wiecie, że...

...w niedzielę 11.bm., 5 Hufiec harcererek urządził kominek dla harcerstwa i sympatyków. W programie były piosenki w wykonaniu chóru, komedia p.t. "Gniazdko harcerskie" i bajka harcerska. Bajka ta, dość znana ogółowi, była bardzo wdzięcznie urozmaicona tańcami. Do godniejszych uwagi należały: oryginalny taniec japonki, wróżek, taniec góralski, w efektownych strojach i bodajże najlepszy z wszystkich wykonany przez dwie harcerki walc. Tu wyróżniła się dhna Wanda G. Wielki wkład pracy włożyła w całość imprezy sympatyczna dhna Lechna. Nie można pominąć zasług dhny "skarbniczki", która z prawdziwym samozaparciem starała się o estradę. Jak dochodzą nas słuchy, pomoc służyli także harcerze. Jakies dwa czarne typy. Całość jednak pozostawiła bardzo sympatyczne wrażenie, mimo paru drobnych niedociągnięć.

...w tym samym dniu 24 szczep harcerzy urządził drugi z kolei wieczorek taneczny. Zabawa odbyła się w atmosferze prawdziwie harcerskiej. Do tańca przygrywała zaopatrzona w bogaty repertuar, bardzo dobra orkiestra szczepu pod batutą dhów Syldorfa i Chlebowskiego. Z radością może redakcja naszej gazetki organizatorom wieczorku pogratulować udanej imprezy. - Jak nam donoszą, projektowane są, w najbliższym czasie dalsze wieczorki. Jednym słowem "harcerze bawią się"! Tłumaczy się to tym, że fundusze są wszystkim potrzebne a inną drogą nie można uzyskać ich!

Od redakcji:

Uwaga Czytelnicy! Prosimy o nadsyłanie wiadomości o wszelkiego rodzaju imprezach i tym podobnych objawach życia i pracy zewnętrznej harcerskiej. Chętnie podzielimy się otrzymanymi wiadomościami z innymi, nawiązując przez to kontakt z dalszymi drużynami i zaznajamiając naszych czytelników z ich działalnością. -

Artykuły prosimy przysyłać o ile możności pisane na maszynie, Redakcja otwarta jest w poniedziałki, wtorki, środy, czwartki od 12,30 do 14,00, a w piątki i soboty od 12,00 do 14,30.

Smiech w 13-ście

Na lekcji chemii.

Profesor wyciąga z kieszeni srebrną monetę i pyta:
 -Ten pieniądz wrzucę do kwasu. Czy rozpuści się w nim?
 -Nie - odpowiada uczeń.
 -Dlaczego - pyta profesor.
 -Pan profesor nie poświęciłby przecież na doświadczenie tej monety!

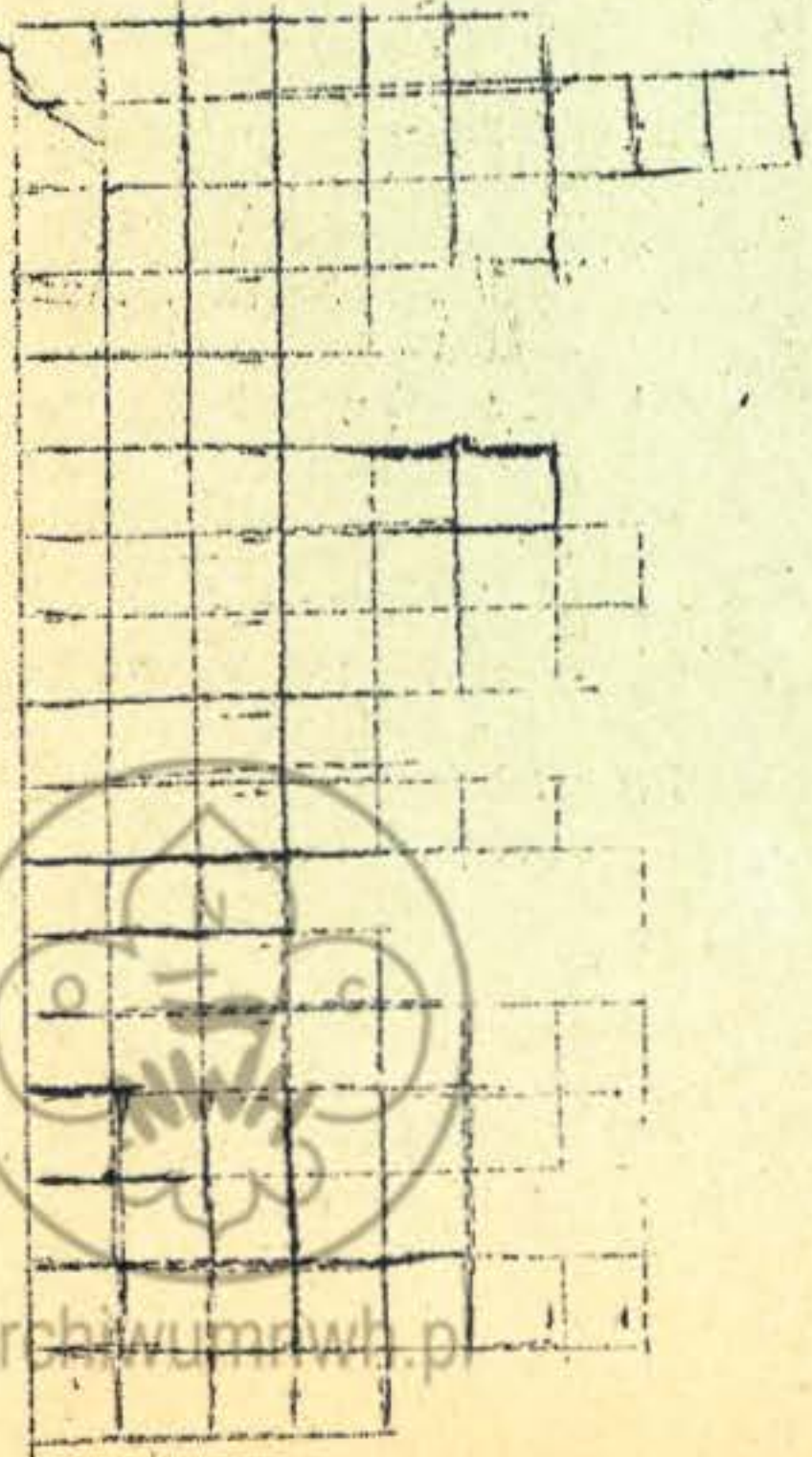
-Druh zastępowy ma straszną pamięć!
 -Czy wszystko zapomniał?
 -Przeciwnie! Wszystko pamięta.

-Wymień mi jakiś rzeczownik pochodzący od innego rzeczownika!
 -Deszczówka.
 -Dobrze. Skąd pochodzi deszczówka?
 -Z rynny.

Na obczynie.
 Franek znów grymasi przy obiedzie. Nie pomagają namowy i perswazje kucharzy.
 -Inni - mówi kucharz - byłiby szczęśliwi gdyby mieli połowę tej zupy!
 -Ja też - wzdycha Franek.

ŁATWOGŁÓWKI I ZAGADKI

Litery pierwszego rzędu dadzą rozwiązanie.

Umysłowo chory.
 Inaczej żydzi.
 Państwo w Europie.
 Pierwszy człowiek.
 Inaczej katedra.
 Opiekunka dzieci.
 Dział matematyki.
 Imię króla polskiego.
 Miejsce klęski Hannibala.
 Państwo wyspiarskie.
 Ciało lotne.
 Broń po łacinie.
 Inaczej zapalczywy.
 Część świata.
 Góry w Polsce.
 Inaczej wieczerza.
 Gazowy pierwiastek chemiczny.

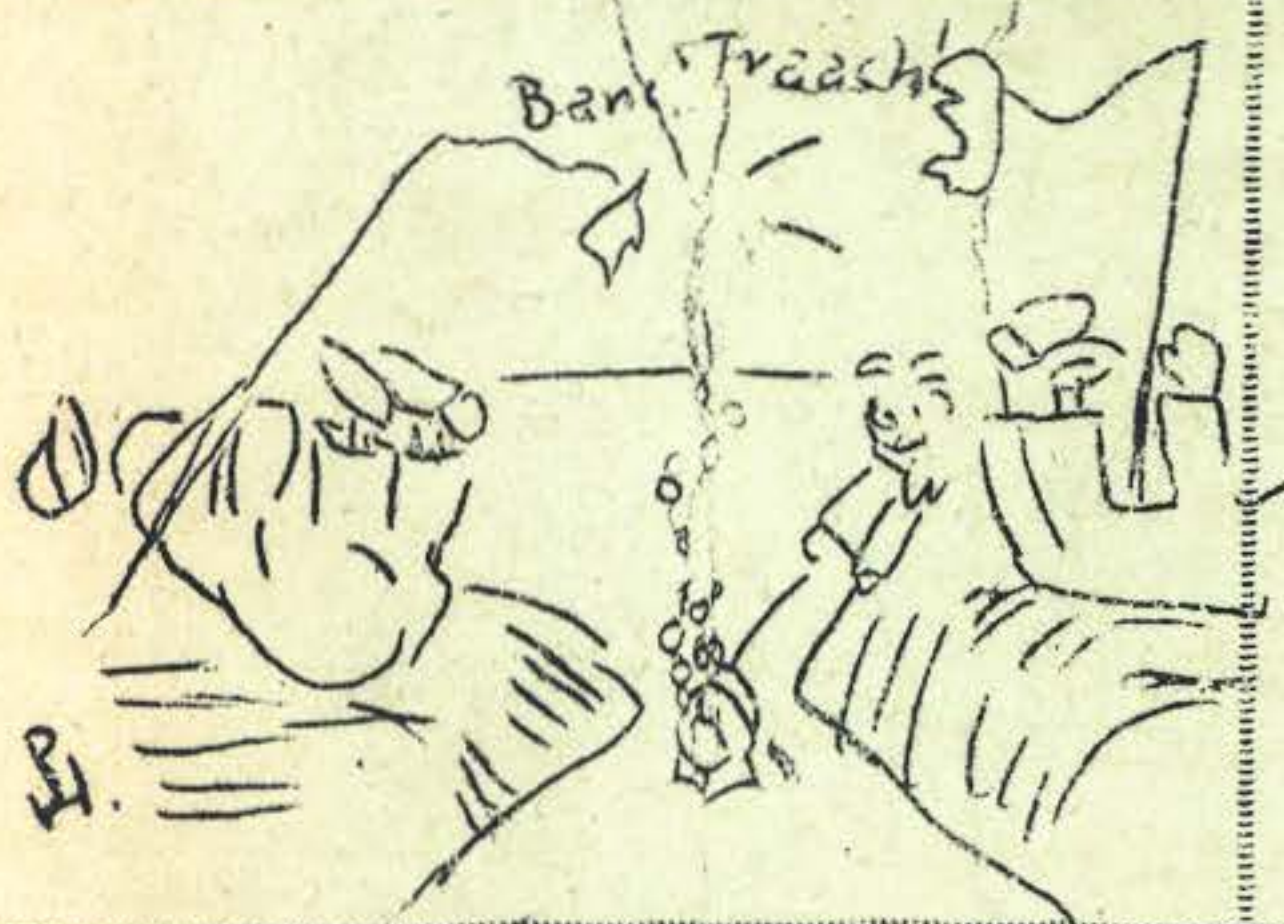
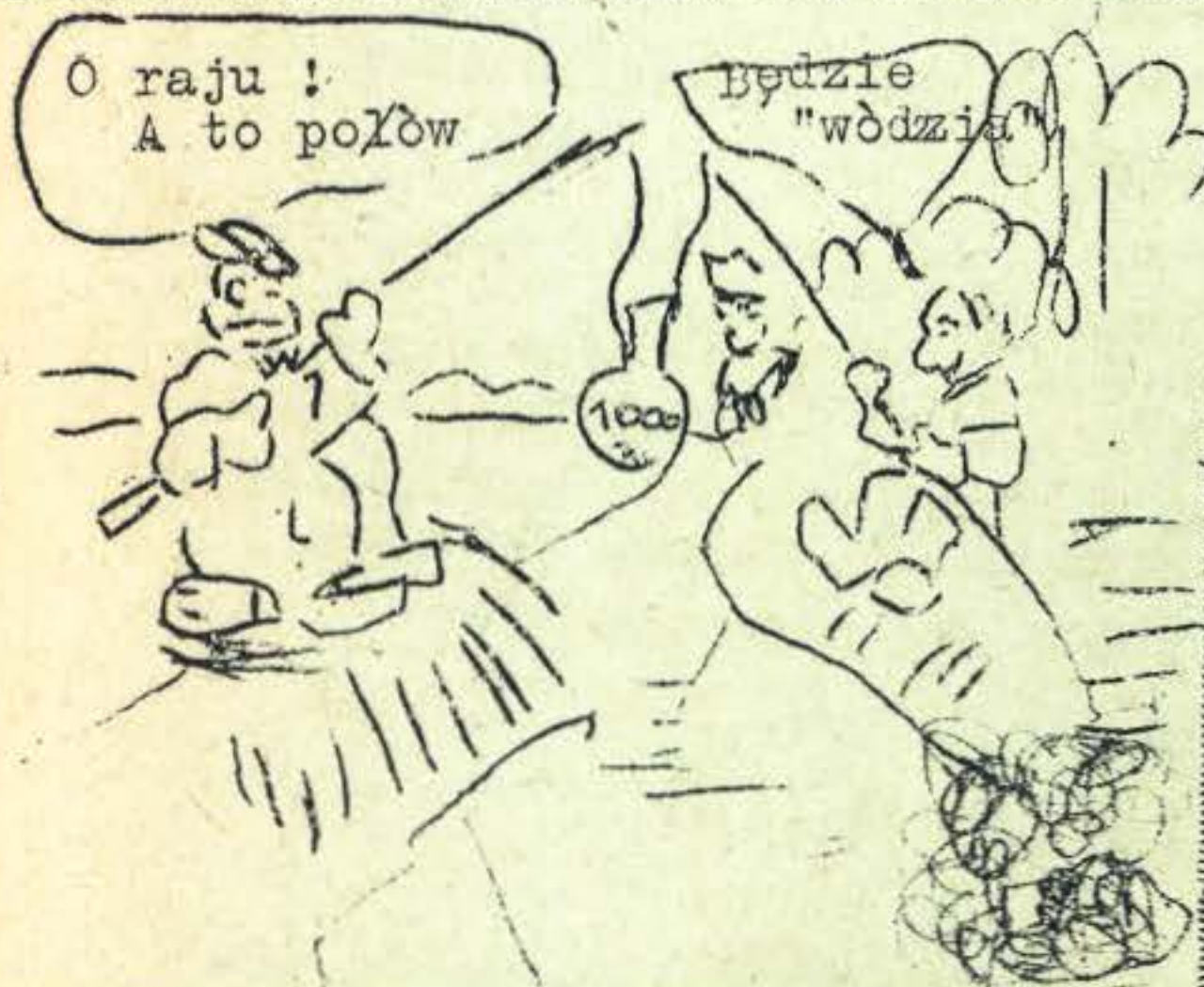
Zagadka 1.
 Tkwił w kuli żołnierze,
 lecz gdy się odwrócił
 I o "o" skręcił,
 Przybrał postać zwierza?

Zagadka 2.
 Pod jakim krzakiem
 siedzi zając, gdy
 deszcz pada?

Zagadka 3.
 Dlaczego wrona ucieka
 do lasu?

Zagadka 4.
 Po jakiej drodze
 nie chodzą ludzie?

**Gdzie dwóch
 się bije
 trzeci korzysta**

Nakładem P.D.S. "Czarnej Trzynastki" im. Hetm. J. Zamoyckiego
 Poznań ul. Marsz. Focha 27.

Śmiech w 13-ście

Na lekcji chemii.

Profesor wyciąga z kieszeni srebrną monetę i pyta:
 -Ten pieniądz wrzucę do kwasu. Czy rozpuści się w nim?
 -Nie - odpowiada uczeń.
 -Dlaczego - pyta profesor.
 -Pan profesor nie poświęciłby przecież na doświadczenie tej monety!

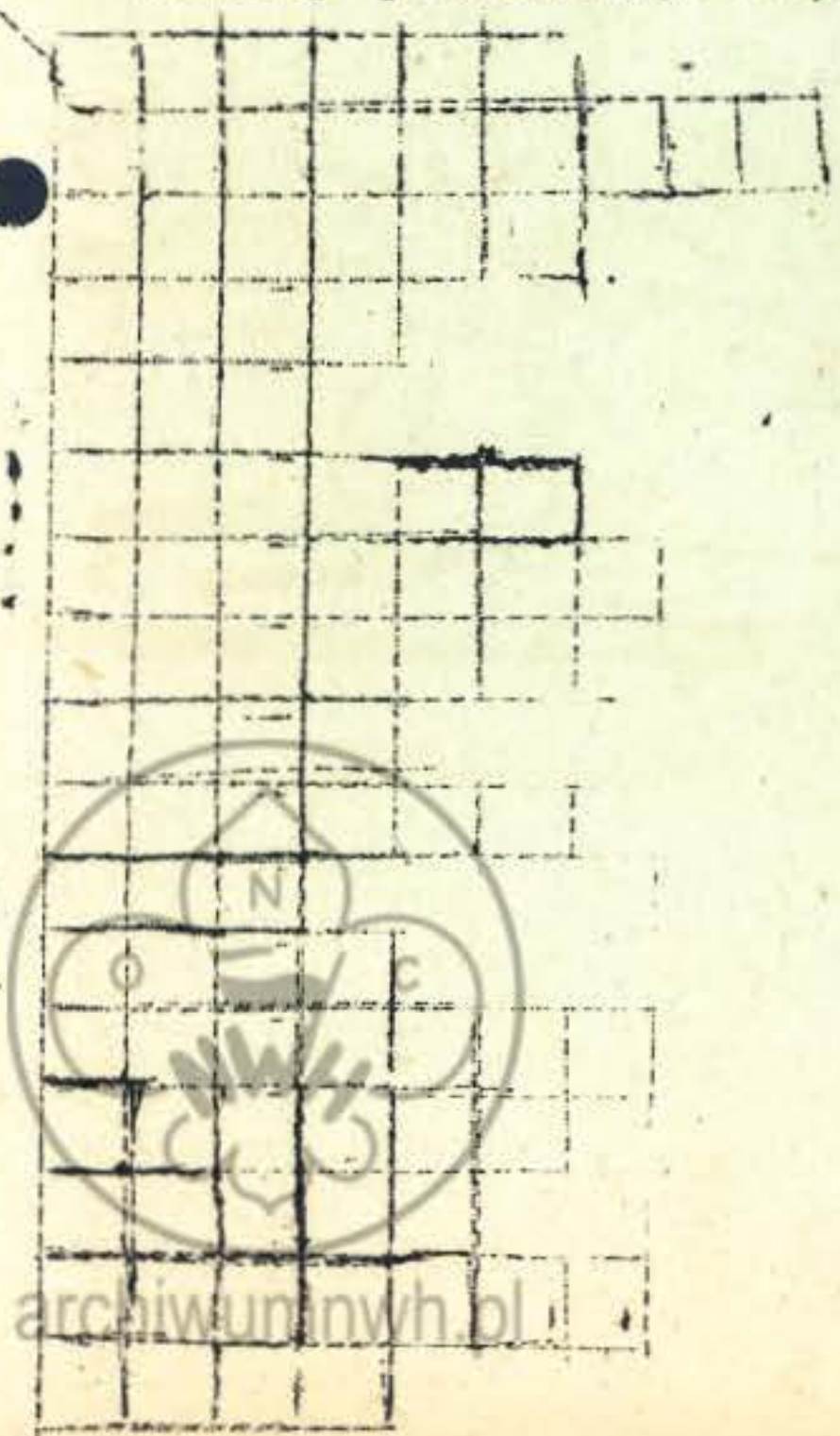
-Druh zast, powy ma straszna pakięd!
 -Czy wszystko zapomina?
 -Przeciwnie! Wszystko pamięta.

-Wymień mi jakiś rzeczownik pochodzący od innego rzeczownika!
 -Deszczówka.
 -Dobrze. Skąd pochodzi deszczówka?
 -Z rynny.

Na obzie.
 Franek znów grymasi przy obiedzie. Nie pomagają namowy i perswazje kucharki.
 -Inni - mówi kucharz - byłiby szczęśliwi gdyby mieli połowę tej zupy!
 -Ja też - wzdycha Franek.

LA TIGŁÓWKI I ZAGADKI

Litery pierwszego rzędu dadzą rozwiązanie.

Umysłowo chory.
 Inaczej żydzi.
 Państwo w Europie.
 Pierwszy człowiek.
 Inaczej katedra.
 Opiekunka dzieci.
 Dział matematyki.
 Imię króla polskiego.
 Miejsce klęski Hannibala.
 Państwo wyspiarskie.
 Ciało lotne.
 Broń po łacinie.
 Inaczej zapalczywy.
 Część świata.
 Góry w Polsce.
 Inaczej wieczerza.
 Gazowy pierwiastek chemiczny.

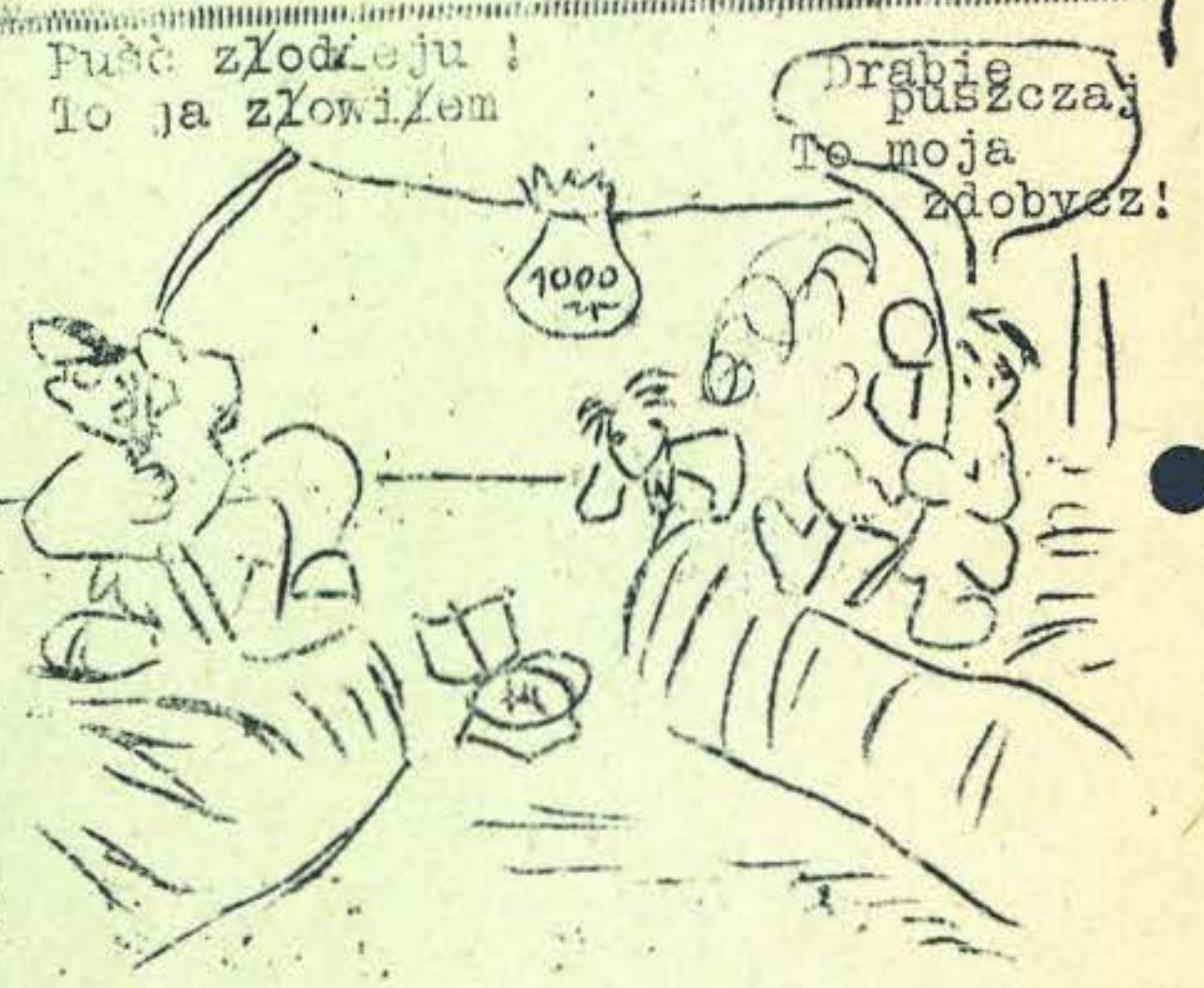
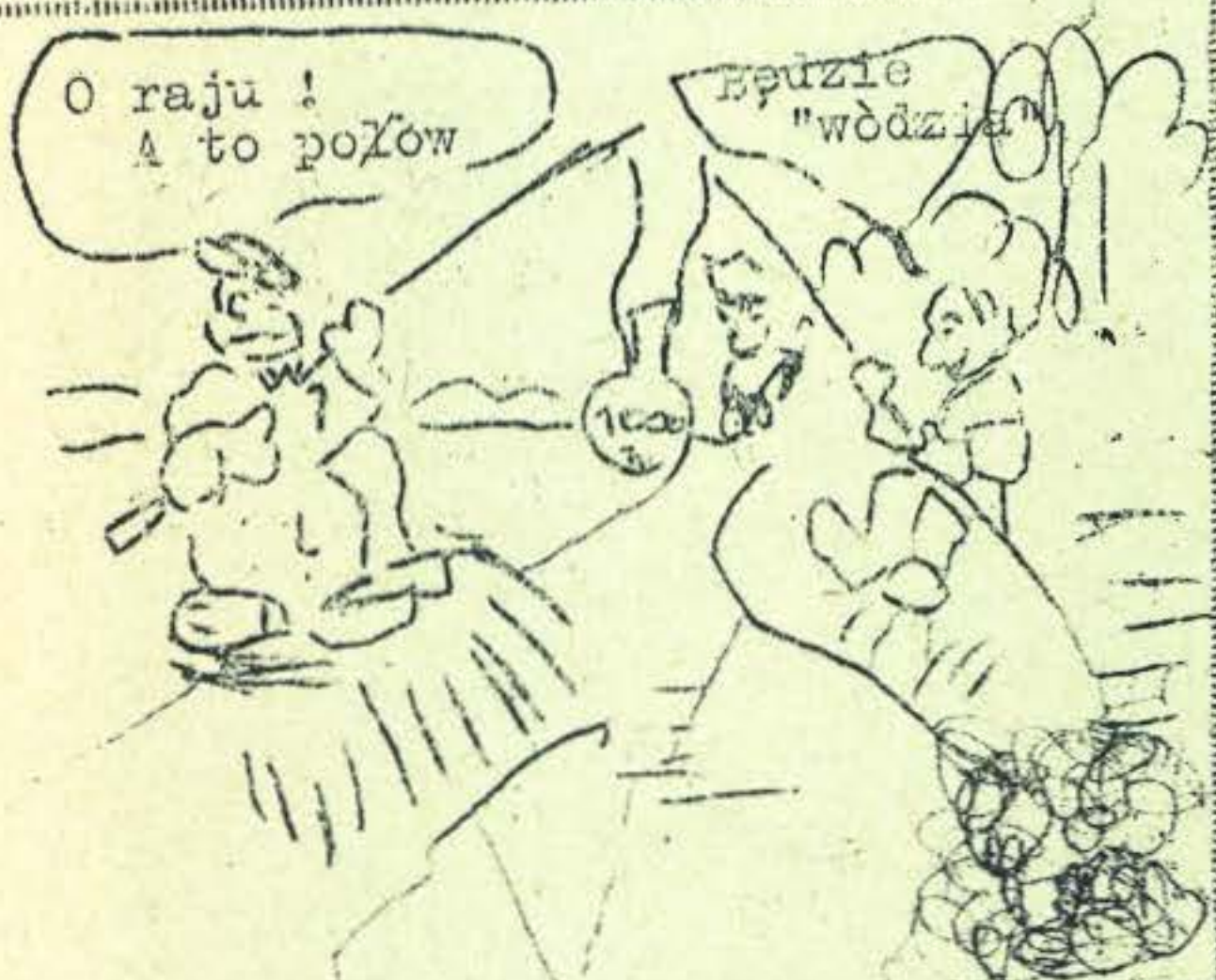
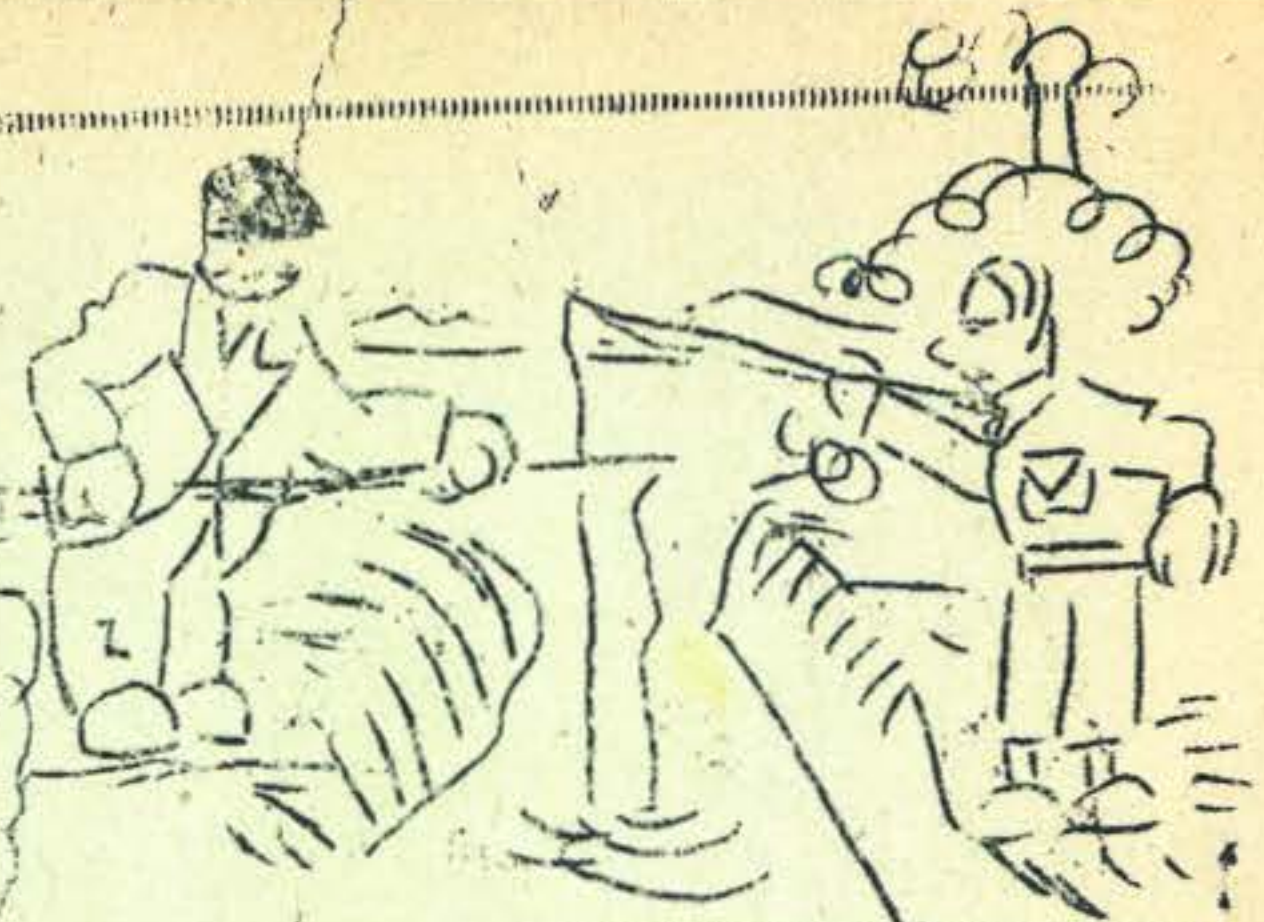
Zagadka 1.
 Tkwił w kuli żołnierz,
 lecz gdy się odwrócił,
 I o "o" skręcił,
 Przybrał postać zwierza.

Zagadka 2.
 Pod jakim krzakiem siedzi zajęca, gdy deszcz pada?

Zagadka 3.
 Dlaczego wrona ucieka do lasu?

Zagadka 4.
 Po jakiej drodze nie chodzą ludzie?

**Gdzie dwóch
 się bije
 trzeci korzysta**

Nakładem P.D. "Czarnej Trzynastki" im. Hetm. J. Zamoyskiego
 Poznań ul. Marsz. Focha 27.

